

NR . 1104/13.01.2023

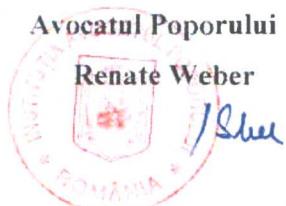

AVOCATUL POPORULUI

Domeniul privind
prevenirea torturii - MNP

Aprob,

Raport

privind vizita desfășurată la Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulți cu Dizabilități Dărmănești, județul Bacău

Raportul este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea activității de monitorizare.**
- 2. Constatările rezultate din activitatea de monitorizare.**
- 3. Recomandări.**

Bacău – 2023

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Prin Legea nr. 109/2009, România a ratificat Protocolul optional (denumit în continuare OPCAT), adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului îndeplinește atribuțiile de Mecanism Național de Prevenire a torturii (MNP), conform prevederilor OPCAT, monitorizând în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor private de libertate. În acest sens, MNP poate vizita, anunțat sau inopinat, locurile în care persoanele sunt private de libertate, în sensul art. 4 din OPCAT.

În temeiul OPCAT, precum și a art. 4, art. 16 alin. (1), art. 35 lit. a) și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, coroborate cu dispozițiile Ordinului Avocatului Poporului nr. 134/2019 privind aprobarea împuternicirilor și ordinelor de deplasare în scopul realizării anchetelor și vizitelor, în data de 09.11.2022, a fost efectuată o vizită la Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulți cu Dizabilități Dărmănești, județul Bacău, având ca obiective consolidarea protecției persoanelor aflate în locuri de detenție împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante, monitorizarea implementării recomandărilor transmise cu ocazia efectuării vizitei din data de 07.10.2021, precum și verificarea altor aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție, care pot apărea în timpul vizitei.

Echipa de vizitare a fost formată din: doamna Maria Lepadatu, domnul Cosmin-Ionuț Tarnovețchi și domnul Dragoș-Gelu Balan, consilieri ai Centrului Zonal Bacău al instituției Avocatul Poporului, doamna Lorena-Elena Bolfă, psiholog, colaborator extern, precum și doamna Carmen Georgeta Fifirig, reprezentant al organizației neguvernamentale Asociația Romilor Creștini "Calea, Adevărul și Viață" Bacău.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată.

Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulți cu Dizabilități Dărmănești din județul Bacău funcționează ca instituție publică de interes local, fără personalitate juridică, în structura Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului – DGASPC Bacău.

La data efectuării vizitei, centrul funcționa în baza Hotărârii nr. 189/19.09.2022 a Consiliului Județean – CJ Bacău, privind aprobarea organigramei și a statului de funcții a DGASPC Bacău. Conform art. 12 din H.C.J. nr. 189/19.09.2022, a fost aprobată înființarea Complexului de servicii sociale pentru persoane adulte cu dizabilități Dărmănești, format din Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulți cu Dizabilități "Petricica" Comănești și Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulți cu Dizabilități Dărmănești.

Centrul Dărmănești își desfășura activitatea în conformitate cu: legislația aplicabilă în vigoare: Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale; Legea nr. 448 din 6 decembrie 2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, cu modificările și completările ulterioare; H. G. nr. 268/2007 pentru aprobarea normelor metodologice de aplicare a prevederilor

Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, cu modificările și completările ulterioare; Hotărârea nr. 426 din 27 mai 2020 privind aprobarea standardelor de cost pentru serviciile sociale; Ordinul nr. 488 din 15 aprilie 2016 pentru aprobarea Normelor de aplicare a Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice; Ordinul Ministerului Muncii și Justiției Sociale nr. 82/2019 privind aprobarea standardelor specifice minime de calitate obligatorii pentru serviciile sociale destinate persoanelor adulte cu dizabilități.

Capacitatea aprobată a centrului era de 50 de locuri. La data efectuării vizitei, în centru fiind interne 50 de persoane cu vârstă cuprinsă între 24 și 67 de ani, încadrate în categoria persoanelor cu handicap psihic – 43 cazuri (20 femei și 23 bărbați), mental – 6 cazuri (2 femei și 4 bărbați), auditiv – 1 caz de surdomutitate, sau asociat și care prezintau multiple afecțiuni cronice, dintre care: boli neuropsihice - retard mental, schizofrenie, tulburări de dezvoltare, dar și afecțiuni somatice: cardio-vascular (hipertensiune arterială) -13 cazuri, diabet zaharat – 4 cazuri. Toți beneficiarii erau încadrați în grad de handicap, astfel: gr. I – 10 cazuri, gr. II – 40 cazuri. De asemenea, în centru era internat și un beneficiar suferind de epilepsie, care a făcut o singură criză tonico-clonică în anul 2022, pentru care primise tratament de urgență și fusese evaluat din punct de vedere neurologic, fără apariția altor complicații.

Pentru fiecare beneficiar era întocmit un dosar, denumit Dosar personal. După analiza unor astfel de dosare, membrii echipei de vizitare au reținut că acestea erau conforme și complete, conțineau documentele obligatorii, printre care: cererea beneficiarului/reprezentantului legal; copii ale actelor de stare civilă; acte doveditoare privind veniturile; ancheta socială; acte medicale; dispoziția/hotărârea de admitere în centru; contractul de furnizare servicii; alte documente relevante pentru situația și evoluția beneficiarului în centru.

La data efectuării vizitei, centrul funcționa cu un număr de 49 de posturi prevăzute în statul de funcții, aprobat prin H.C.J. nr.189/19.09.2022, având următoarea structură: 1 șef centru, 1 asistent social, 1 psiholog, 1 kinetoterapeut, 3 posturi de terapeut ocupațional, 4 posturi de asistent medical, 1 instructor de ergoterapie, 27 posturi de pedagog de recuperare, 2 posturi de infirmieră și 8 posturi la compartimentul administrativ. Din analiza noului Stat de funcții al centrului s-a putut observa **scăderea drastică a personalului medical** (de la 9 posturi de asistent medical s-a scăzut la 4 posturi de asistent medical), precum și **desființarea unor posturi ca bucătar și șofer** (anterior erau prevăzute 1 post șofer și 6 posturi de bucătari). Din informațiile furnizate de către personalul centrului, a reieșit că posturile de bucătar au fost desființate motivat de faptul că, la nivelul DGASPC Bacău, se va asigura hrana persoanelor din centrele rezidențiale din subordine în sistem catering. La data efectuării vizitei, meniurile erau stabilite lunar și se asigura o alimentație echilibrată din punct de vedere caloric și nutritiv, în conformitate cu nevoile biologice specifice fiecărei vârste și a stării de sănătate a fiecărui beneficiar. Având în vedere demersurile conducerii DGASPC Bacău, în sensul asigurării hranei beneficiarilor în sistem catering, membrii echipei de vizitare consideră necesar să se efectueze o evaluare a nevoilor reale ale beneficiarilor, astfel încât să se identifice soluții care să asigure bunăstarea acestora, prin

asigurarea corespunzătoare a mesei pe tot parcursul zilei, având în vedere că unii beneficiari ai centrului solicită alimente inclusiv noaptea.

Cu privire la postul de șofer, la data efectuării vizitei atribuțiile acestui post erau îndeplinite, în caz de nevoie, de către kinetoterapeutul centrului, fără a i se fi completat fișa postului în acest sens, ceea ce contravenea prevederilor legale în domeniu și afecta activitatea kinetoterapeutului, care nu mai putea asigura nevoile beneficiarilor centrului în mod corespunzător. Mai mult, aparatura din cabinetul de kinetoterapie fusese mutată într-un pavilion al centrului la care accesul se realiza foarte greu, astfel că beneficiarii centrului nu mai puteau accesa serviciile de kinetoterapie. Având în vedere aceste aspecte, precum și importanța serviciilor de kinetoterapie în menținerea sănătății și mobilității persoanelor, membrii echipei de vizitare consideră imperios necesar să se efectueze demersurile necesare pentru asigurarea în mod corespunzător a acestui tip de asistență, care este o componentă fundamentală a asistenței generale acordate beneficiarilor centrului. Totodată este necesar să se ia măsuri pentru îndeplinirea atribuțiilor de șofer de către un angajat, cu respectarea prevederilor legale.

Cu privire la scăderea drastică a personalului medical, membrii echipei de vizitare consideră necesar să se efectueze o evaluare a nevoilor medicale ale beneficiarilor, astfel încât să se identifice soluții care să asigure bunăstarea și securitatea beneficiarilor, prin asigurarea corespunzătoare a asistenței medicale pe tot parcursul zilei, având în vedere că beneficiarii centrului primeau tratamente medicale inclusiv noaptea.

Pavilionul pentru cazarea beneficiarilor cuprindea dormitoare cu 1-3 paturi, 1 cameră matrimonială, 1 izolator boli infecto-contagioase cu 3 locuri și grup sanitar, 1 cameră de vizite, grupuri sanitare pentru beneficiari (7 pentru bărbați, 3 pentru femei), 2 grupuri sanitare pentru personal, cantină cu sală de mese, 1 grup sanitar personal bucătărie, spălătorie cu grup sanitar, cabinet medical cu grup sanitar. Membrii echipei de vizitare au observat că magazia pentru haine fusese relocată într-un spațiu mai mare, însă unele haine încă erau depozitate la un loc, fără a se respecta proveniența lor, astfel că beneficiarii purtau o serie de haine în comun. Având în vedere acest aspect, membrii echipei de vizitare consideră necesar să se ia măsuri pentru depozitarea corespunzătoare a hainelor beneficiarilor, pe camere și pe beneficiari cu respectarea prevederilor legale referitoare la personalizarea hainelor.

Cu privire la condițiile de cazare membrii echipei de vizitare au reținut că în majoritatea camerelor erau asigurate condițiile minime referitoare la suprafața de cel puțin 6 mp pentru fiecare beneficiar, precum și cele referitoare la mobilierul necesar beneficiarilor.

Grupurile sanitare pentru beneficiari (7 bărbați și 3 femei), deși erau într-o stare de igienă corespunzătoare, nu aveau dotările necesare din punct de vedere calitativ (unele instalații nu funcționau corespunzător). Totodată, s-a observat că erau în derulare lucrări de reabilitare și igienizare a unor grupuri sanitare. Membrii echipei de vizitare consideră necesar să se efectueze demersuri pentru dotarea corespunzătoare a grupurilor sanitare, astfel încât să fie asigurate nevoile tuturor beneficiarilor din centru, cu respectarea condițiilor legale.

În sala de mese, la momentul efectuării vizitei, se realizau activități recreative, o parte a beneficiarilor luând parte la pregătirea colindelor de Crăciun. Sala era dotată corespunzător pentru servirea mesei și pentru activități recreative, cu mese, scaune, aparat de aer condiționat, televizor, combină muzicală, lavoare, oglinzi, etc.

Bucătăria era localizată lângă sala de mese, fiind dotată corespunzător cu mașini de gătit, cupor electric, malaxor, mobilier din inox, robot de bucătărie, lăzi frigorifice, vitrine și frigidere, cântare etc.

Clădirea pentru birouri multifuncționale și cabinele medicale, la care fuseseră finalizate lucrările de compartimentare și reabilitare în anul 2015, nu era folosită nici la data efectuării prezentei vizite, deși acest corp de clădire conținea numeroase spații generoase pentru diverse activități, un cabinet stomatologic (care avea o parte importantă din dotările necesare - unit stomatologic, sterilizator, mobilier specific) și o sală multifuncțională la etaj dotată cu videoproiector, televizor, sistem home-cinema, sistem audio, aparat foto, cameră video, mobilier.

Cabinetul de kinetoterapie fusese mutat într-un spațiu necorespunzător (fără încălzire și cu acces dificil), unde nu mai erau afișate programările zilnice ale beneficiarilor. Membrii echipei de vizitare au observat că spațiul era nefolosit (temperatură foarte scăzută, praf și mizerie, aparate depozitate unul lângă altul, ușă parțial blocată din cauza lipsei utilizării).

De asemenea, cabinetul stomatologic nu era funcțional din lipsa unui contract de colaborare cu un medic stomatolog, deși avea majoritatea dotărilor necesare. Membrii echipei de vizitare au reiterat necesitatea efectuării de demersuri pentru dotarea corespunzătoare a cabinetului și pentru încheierea unui contract de servicii cu un stomatolog, cu posibilitatea deservirii beneficiarilor din mai multe centre aparținând D.G.A.S.P.C. Bacău.

Biblioteca centrului, deși era dotată cu mobilier adecvat și fond de carte suficient, nu era accesată de beneficiari, foarte puțini dintre aceștia împrumutând periodic cărți, pe care le citeau în camere. Având în vedere cele de mai sus, membrii echipei de vizitare consideră în continuare necesar să se efectueze demersuri pentru folosirea clădirii cu spații multifuncționale, în scopul implicării beneficiarilor în numeroase activități de relaxare, terapii prin artă și menținerea unui climat suportiv.

Localizarea centrului era într-o extremitate a localității Darmănești, unde nu se putea ajunge cu mijloace de transport în comun și nu permitea accesul beneficiarilor din/la toate zonele orașului. La data efectuării prezentei vizite, conform informațiilor personalului, Centrul nu mai avea în dotare un mijloc de transport, urmând ca, după finalizarea reorganizării Complexului de servicii sociale pentru persoane adulte cu dizabilități Dârmănești, să se doteze centrul cu un mijloc de transport. Având în vedere numărul mare al beneficiarilor, cât și multitudinea de probleme determinate de afecțiunile lor, membrii echipei de vizitare consideră necesar să se efectueze demersurile necesare pentru dotarea centrului cu un mijloc de transport corespunzător nevoilor beneficiarilor.

Membrii echipei de vizitare au studiat o serie de registre folosite în activitatea centrului, cum ar fi: Registrul situațiilor de risc, Registrul de evidență a cazurilor de tortură și tratamente crude, inumane sau degradante, Registrul privind perfecționarea continuă a personalului, Registrul privind informarea beneficiarilor, Registrul de evidență a sesizărilor și reclamațiilor beneficiarilor, Registrul de evidență a cazurilor de neglijare, violență și abuz etc.

Registrul situațiilor de risc conținea și la data efectuării prezentei vizite numeroase cazuri de agitație psihomotorie cu agresivitate fizică și verbală asupra personalului sau beneficiarilor, automutilare, distrugere de obiecte și haine, cazuri de halucinații și idei delirante, refuz tratament etc. Având în vedere acest aspect, în scopul asigurării siguranței beneficiarilor și personalului angajat, membrii echipei de vizitare consideră necesar să se efectueze demersurile legale pentru încheierea unui contract de servicii cu un medic psihiatru (care să se prezinte în unitate cu o periodicitate necesară nevoilor persoanelor din centru), motivat de numărul mare al beneficiarilor, precum și de afecțiunile grave de care suferă aceștia.

Referitor la acordarea asistenței medicale, Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulți cu Dizabilități Dârmănești avea, ca și la vizita anterioară, un cabinet medical dotat cu mobilier (pat consultații, dulap de medicamente și birou), instrumentar medical, lampă cu raze ultraviolete, aparat de urgență aprovizionat cu medicamentele și materialele necesare.

Centrul avea Autorizație Sanitară de Funcționare emisă de Direcția de Sănătate Publică - DSP Bacău nr. 365 la data de 27.04.2010, precum și Document de Înregistrare Sanitară Veterinară și Pentru Siguranța Alimentelor emis de Direcția Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor Bacău nr. VA 001330 la data de 14.08.2012 pentru recepționarea și depozitarea materiilor prime de origine animală și nonanimală, prepararea de meniuri și servirea mesei către consumatorul final în incinta localului.

Referitor la personalul medical, centrul nu avea medic angajat, beneficiarii fiind înscriși pe lista unui medic de familie din localitatea Agaș, județul Bacău, care oferea serviciile medicale necesare. Nu era angajat medic psihiatru, conform recomandării făcute cu ocazia vizitei anterioare de către reprezentanții instituției Avocatul Poporului de la sfârșitul anului 2021, existând totuși un protocol de colaborare cu un medic psihiatru din cadrul unei clinici medicale din Bacău, care asigura serviciile de specialitate, în special în sistem de telemedicină, și care se prezenta în unitate cu o periodicitate redusă (lunară). În ceea ce privește asistența stomatologică, deși unitatea avea în continuare un cabinet stomatologic parțial dotat, nu era angajat medic stomatolog, nefiind astfel respectată, nici în acest caz, recomandarea cuprinsă în raportul de vizită anterior. Ca urmare, echipa de vizitare consideră necesară analiza unei redimensionări a statului de funcții în ceea ce privește personalul medical, având în vedere necesitățile speciale de îngrijire și supraveghere ale beneficiarilor acestei unități.

Fiecare beneficiar avea întocmită câte o foaie de observație clinică în care se afla întreaga documentație medicală a acestuia, cu precizarea diagnosticelor, consultațiilor de specialitate, biletelor de trimis, scrisorilor medicale, tratamentelor aplicate, evoluția cazului și monitorizarea funcțiilor vitale. Din studierea acestor documente, a rezultat faptul că evoluția stării de sănătate

era consemnată de asistenta medicală, însă, uneori, lipsea identitatea cadrului medical care realiza serviciul respectiv. De asemenea, fiecare beneficiar cu discernământ (sau reprezentanții acestora) exprima un consimțământ informat pentru îngrijire și tratamente medicale, prin care era de acord cu serviciile recomandate. **Ca urmare, echipa de vizitare consideră necesară indicarea în fiecare caz a numelui persoanei care asigura respectivul serviciu medical.**

Au fost de asemenea studiate fișele de monitorizare a stării de sănătate a beneficiarilor, care conțineau: diagnosticele acestora, tratamentele indicate de medici, o evidență a internărilor și a situațiilor de risc. Fiecare beneficiar avea în cadrul acestei fișe notat tratamentul primit cu indicarea numelui medicamentului, a dozei și a modului de administrare. Din punct de vedere al tratamentelor beneficiarilor, în primele 6 luni ale anului 2022 au fost emise de către medicii de familie: 108 rețete cronice pentru bolile asociate, conform scrisorilor medicale; 16 rețete simple acute/subacute; 344 rețete cronice psihice, din care:

- a. rețete cronice psihice simple/necompensate: 38;
- b. rețete cronice psihice compensate: 306.

Au fost studiate și rapoartele de tură ale asistentelor medicale, care conțineau informații referitoare la: evoluția generală a beneficiarilor, cu explicații mai detaliate în cazul beneficiarilor cu diagnostice mai severe; realizarea monitorizării tensiunii arteriale, a frecvenței cardiace, a temperaturii și a stării generale; realizarea tratamentelor medicamentoase în cazurile cronice, în cazurile acute și a pansamentelor; supravegherea igienei personale, efectuarea curățeniei în camere, grupuri sanitare, băi; supravegherea activității de preparare și distribuire a hranei. Din relatăriile personalului medical, a rezultat faptul că există o evidență a ciclului menstrual a persoanelor active sexual (7 persoane), la o perioadă de 2 luni făcându-se și teste de sarcină. Nu s-au înregistrat în anul 2022 cazuri de sarcini ale beneficiarelor centrului.

Echipa de vizitare a studiat și Registrul de incidente în care erau consemnate toate evenimentele deosebite petrecute în centru. În urma parcurgerii acestui document, s-a constatat faptul că în anul 2022, de la început și până la data vizitei, au fost consemnate 69 de astfel de cazuri. Erau descrise situații de agitație psihomotorie cu auto și heteroagresivitate, traumatisme, crize epileptice, etc. Registrul conținea informații despre data producerii, natura incidentului, măsurile întreprinse, eventualele notificări. În urma acestor evenimente, se întocmeau fișe de incident, în care erau descrise în amănunt situațiile, conduită terapeutică, evoluția cazului, măsuri ulterioare. Din studiul acestor documente s-a constatat faptul că există o beneficiară care a fost implicată într-un număr mare de incidente (din luna iulie 2022 și până la data vizitei - 11 asemenea incidente). Aceasta era internată în centru cu diagnosticele de schizofrenie, retard mental moderat, cu gradul I de handicap, aflată în tratament psihic cronic, cu reevaluări periodice anuale, consiliere psihologică, consiliere terapeutică. Din relatăriile personalului medical a rezultat faptul că, în aceste situații, se lăsa legătura telefonic cu medicul specialist psihiatru, care recomanda administrarea unei medicații (Diazepam și Haloperidol), cu monitorizarea funcțiilor vitale și urmărirea evoluției pacientei. Nu existau însă în documentele medicale semnătura și parafa medicului care indica aceste tratamente, existând riscul de a apărea situații de malpraxis medical. **Având în vedere acestea, echipa de vizitare consideră necesară o reevaluare a acestei beneficiare într-un**

centru medical specializat, având în vedere numărul mare al episoadelor de agitație psihomotorie, uneori asociate cu fenomene de auto sau heteroagresiune. De asemenea, echipa de vizitare consideră necesar ca toate indicațiile medicului specialist psihiatru să fie însoțite de semnătura și parafa acestuia în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Există un Registrul de evidență a solicitărilor prin serviciul unic de urgență 112 în care erau consemnate 14 cazuri în anul 2022. Erau situații de agitație psihomotorie, traumatisme, episoade de schizofrenie. Beneficiarii erau transportați la Spitalul din Comănești sau la secția de psiatrie a Spitalului Județean din Bacău.

În ce privește internăriile în spital, în anul 2022 au fost 35 de internări de zi, precum și 4 internări continue în secții de neurologie, psiatrie, boli endocrine.

Erau întocmite condicii de prescripții medicamente și materiale sanitare semnate și parafate de medic, precum și de persoanele care eliberau și respectiv de cele care primeau produsele respective. Conducerea centrului a pus la dispoziția echipei de vizitare și condica de prescripții a medicamentelor cu regim special (antipsihotice, hipnotice și anxiolitice). Marea majoritate a beneficiarilor primeau tratamente de lungă durată pentru afecțiunile psihiatrice și neurologice cronice. Erau scheme de tratament care cuprindeau mai multe medicamente în care există cel puțin o substanță activă psihică sau neurotropă, toate acestea putând determina multiple efecte secundare. Având în vedere aceste aspecte, echipa de vizitare consideră necesară o monitorizare atentă a beneficiarilor din punct de vedere a posibilelor efecte adverse ale medicației administrate.

Referitor la serviciile de kinetoterapie, acestea erau realizate de un kinetoterapeut angajat, astfel că în prima jumătate a anului 2022 un număr de 62 de persoane beneficiaseră de aceste servicii, de recuperare/ reeducare/ îmbunătățire/ menținere, în funcție și de starea psihică a acestora. Exercițiile aveau loc mai ales în dormitorul beneficiarilor, durata sedinței fiind între 20 și 40 de minute, cu respectarea măsurilor sanitare adaptate contextului epidemiologic existent.

Din documentele studiate, a rezultat faptul că erau organizate lunare activități de informare medicală a beneficiarilor. Tematica era variată, existând sesiuni de informare despre: vaccinarea și rolul ei; reguli și măsuri pentru prevenirea și combaterea răspândirii infecției Covid-19; dezvoltarea abilităților manuale, care necesită atenție îndreptată spre mișcare, folosirea corpului în activități coordonate prin mișcări lejere și secvențiale; sesiune de informare cu tema "Abcesul dental: cauze, simptome, tratament" susținută de asistenții medicali, etc. De asemenea, erau organizate 17 cursuri de formare profesională pentru angajați, din care o parte deja se desfășuraseră, spre exemplu: cursuri privind însușirea normelor fundamentale de igienă; comunicarea și rolul ei în practica medicală; valorile profesionale ale profesiilor de asistent medical și moașă; gestionarea deșeurilor în unitățile medicale etc.

Unitatea asigură alimentația beneficiarilor, hrana fiind preparată în cadrul centrului și servită în sala de mese. Centrul Dârmănești deține spații adecvate preparării și păstrării alimentelor: bucătărie, beci, magazie, dotate cu instalații și aparatură specifică: instalații pentru gătit, chiuvetă, frigidere, lăzi frigorifice, hotă și altele.

Centrul rezidențial asigura fiecărui beneficiar trei mese pe zi, la intervale echilibrate, precum și două gustări (fructe, dulciuri/foietaje preparate în bucătăria centrului). Întocmirea meniului se efectua de către o echipă formată din asistent medical, bucătar, administrator, magaziner și un reprezentant al beneficiarilor. Regimurile alimentare erau întocmite în funcție de starea de sănătate a beneficiarilor, astfel încat să asigure o alimentație echilibrată, în conformitate cu preferințele și nevoile biologice specifice și regimurile recomandate de medic. Spre exemplificare, meniul comun cuprindea următoarele alimente: la micul dejun – crenvurști, muștar, ceai, pâine; la prânz – ciorbă de legume, ceafă de porc la grătar, cartofi la cuptor, salată de varză, pâine; la cină: tocană de măruntăie de pui, mămăligă, ceai, pâine. Erau și două gustări constând în fructe și napolitane. Un număr de 4 persoane primeau un regim specific diabetului zaharat. Pe perioada servirii mesei era asigurată supravegherea beneficiarilor, iar, în cazul modificărilor de apetit (dispariția, diminuarea, exagerarea și refuzul alimentelor) sau a apariției senzației de greață, era anunțată de urgență asistenta medicală de serviciu.

Referitor la acordarea asistenței psihologice, în cadrul centrului erau realizate activități de evaluare și consiliere psihologică, de către un psiholog clinician, în supervizare.

Centrul deținea un cabinet, unde psihologul își desfășura activitatea și depozita documentele specifice, situat în pavilionul administrativ, la mare distanță de pavilionul de cazare a beneficiarilor. Cu privire la acest aspect, unele din activitatile psihologului se desfășurau în pavilionul de cazare a beneficiarilor, în camera de vizită, unde aceștia aveau acces la nevoie. **Membrii echipei de vizitare consideră necesar ca spațiul destinat activităților psihologice să corespundă standardelor specifice Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România.**

Din analiza Fișei postului psihologului, a reieșit că aceasta cuprindea o serie de aspecte referitoare la condițiile specifice privind ocuparea postului și atribuții, pentru a respecta în totalitate prevederile legale în domeniu, însă membrii echipei de vizitare consideră oportun să se efectueze demersurile necesare pentru actualizarea atribuțiilor psihologului, conform Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, precum și a Normelor metodologice de aplicare a legii menționate anterior.

De asemenea, au fost analizate registrele folosite în activitatea psihologului, astfel că, potrivit Registrului de evidență a actelor profesionale, a reieșit că fuseseră efectuate atât intervenții/consilieri în criză, cât și evaluări psihologice, planuri individuale de servicii, planuri personalizate ale beneficiarilor etc. Acestea au fost actualizate, astfel încât se respectau prevederile Legii nr.213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, precum și a Normelor metodologice de aplicare a legii (conform recomandarilor anterioare).

Activitățile de evaluare și consiliere se realizau prin completarea unor fișe de lucru-consiliere psihologică, fiind folosite o serie de instrumente de lucru cu licențe și adaptate la nevoile beneficiarilor, printre care menționăm: PANSS, Interviu SCI PANSS, Fișa de profil PANSS, MMS-2, NEO- PI-R, Puncte online pentru administrare NEO PI-R, Foafe de răspuns NEO

PI-R. La data efectuării vizitei, bateria de teste existentă era autorizată pe psihologul existent în centru, conform procedurilor și normelor în vigoare ale Colegiului Psihologilor din România (conform recomandarilor anterioare).

Cu privire la formarea psihologului, membrii echipei de vizitare consideră necesar ca acesta să urmeze stagii de formare complementară sau de lungă durată, de specialitate pentru domeniul de activitate în care își desfășoară activitatea, conform cerințelor diagnosticelor beneficiarilor din centru (psihologie clinică), conform legislației în vigoare.

În ceea ce privește Planul de intervenție pe consiliere de grup, s-a reținut că a fost readaptat pe criteriile de boală ale beneficiarilor, conform recomandărilor anterioare.

Patologia beneficiarilor centrului viza afecțiuni neuropsihice severe, cu dependență totală, iar gradul de înțelegere al unora dintre ei era foarte limitat. Astfel, activitatea psihologului era orientată spre activități care vizau abilitarea/reabilitarea acestora, precum și activități de dezvoltare a deprinderilor de viață independentă, asigurându-se pe viitor diversificarea acestor activități, conform nevoilor beneficiarilor.

În ceea ce privește dosarele beneficiarilor, din analiza lor a reieșit că acestea cuprindeau informații relevante pentru suscensiunea longitudinală a intervenției de specialitate. **Cu toate acestea, s-a urmărit în cadrul dosarelor intervenția psihologului nou delegat de o perioadă scurtă de timp, fără a fi identificate suficiente materiale în acest sens, astfel că membrii echipei de vizitare consideră necesară continuarea demersurilor pentru intensificarea activității psihologului în centru, atât prin intervenții/consilieri în criză, cât și prin evaluări psihologice etc.**

În cadrul discuțiilor cu beneficiarii, s-a observat o atitudine pozitivă a acestora față de interacțiunea cu psihologul centrului, beneficiarii având cunoștințe despre activitatea și programul psihologului din centru.

În ceea ce privește situațiile limită cu care s-a confruntat personalul centrului pe parcursul evoluției pandemiei de COVID-19, precum și presiunea la care este supus zilnic în desfășurarea activității, membrii echipei de vizitare consideră oportun să se efectueze continuarea demersurilor pentru asigurarea consilierii psihologice pentru personal, fie prin intermediul psihologului angajat, fie prin contractarea unor servicii de specialitate.

Referitor la activitatea de asistență socială desfășurată în centru, în timpul vizitei efectuate în centru au fost verificate mai multe dosare personale ale beneficiarilor și s-a constatat că acestea erau organizate pe secțiuni (acte de identitate, situație juridică, acte medicale, acte studii, acorduri – de folosire a imaginii, medicație necompensată, declarații funeralii etc.), iar documentele conținute erau corect întocmite, în acord cu legislația aplicabilă în domeniu și se aflau în termenul de valabilitate. Dosarele personale ale beneficiarilor erau păstrate în condiții care garantau confidențialitatea datelor cuprinse în acestea (în dulapuri încuiate) și erau accesibile doar unor specialiști și șefului de centru.

Potrivit informațiilor furnizate de asistentul social al centrului, precum și documentelor puse la dispoziția membrilor echipei de vizitare, în perioada analizată au fost efectuate următoarele demersuri/activități specifice asistenței sociale:

- având în vedere modificările legislative survenite privind sistemul unitar de pensii (Legea 263/2010 reactualizată), prin care s-a majorat punctul de pensie/îndemnizația socială, începând cu

data de 1 ianuarie 2022 s-au întocmit acte adiționale și angajamente de plată, anexe la contractual de servicii sociale pentru un număr de 34 de beneficiari;

- au fost actualizate registrele, bibliorafturile și toate celelalte documente pentru anul 2022;
- s-au întocmit rapoarte statistice periodice, fișe de raportare lunară, reactualizarea situațiilor privind domiciliile beneficiarilor, situația beneficiarilor puși sub interdicție judecătorească, situația privind contribuțiile datorate de beneficiari/aparținători;
- au fost reactualizate acordurile privind folosirea imaginii, privind medicația necompensată, privind ieșirile la activitățile de terapie în comunitate, privind prelucrarea datelor cu caracter personal, a consumărilor, declarații funeralii;
- au fost organizate întâlniri săptămânale în cadrul echipei multidisciplinare pentru realizarea evaluărilor la termen de 6 luni/1 ani, completarea/revizuirea instrumentelor de evaluare pentru un număr de 24 de beneficiari: Plan Personalizat de Intervenție, Fișă de evaluare, Plan Individualizat de servicii și Plan de viitor pentru beneficiarii propuși pentru transfer, conform Metodologiei Planului de restructurare a sistemului de asistență socială ;
- monitorizarea vizitelor aparținătorilor/semnarea de documente – acte adiționale, angajamente, acorduri, instrumente de evaluare, predarea diferenței de pensie etc.;
- monitorizare și sprijin acordat beneficiarilor în vederea menținerii relației cu familia prin apeluri telefonice și apeluri video;
- menținerea legăturii telefonice cu aparținătorii/tutorii/curatorii privind accesul în centru, programarea vizitelor în centru, comunicare informații, informare cu privire la drepturi și obligații, facilități, beneficii etc. ;
- organizarea ieșirilor la cumpărături/socializare a beneficiarilor, o dată la 2 săptămâni, în grupuri de 2-3 beneficiari ;
- întocmirea dosarelor privind expertizarea/revizuirea capacitatei de muncă pentru un număr de 8 beneficiari, precum și însoțirea acestora la Comisia de Expertiză asupra Capacității de Muncă Bacău în lunile: martie, aprilie, iunie, august, decembrie;
- întocmirea dosarului de transfer pentru o beneficiară pentru o perioadă de 2 săptămâni de acomodare la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Răcăciuni, măsură luată ca răspuns la solicitările repetate ale beneficiarei;
- întocmirea dosarelor de pensie pentru 3 beneficiari, dintre care unul a obținut pensie de invaliditate, iar ceilalți doi nu s-au încadrat ;
- participarea la sărbătorirea zilelor de naștere ale beneficiarilor, precum și la activități cultural-educative și reacreaționale: "Cafeneaua literară", "Marea Unire", "Cel mai frumos ou de Paște", "Sărbătoarea dobleacului", Dragobete, sărbători religioase, sărbători specifice anotimpului de iarnă etc.;
- desfășurarea unor sesiuni de informare a beneficiarilor de către asistentul social, pe diverse teme, conform Planificării anuale din Registrul privind informarea beneficiarilor de exemplu dreptul la vot, asistență și suport pentru luarea unor decizii, protecție împotriva neglijării, exploatarii, violenței și abuzului, măsurarea gradului de satisfacție al beneficiarilor prin aplicarea de chestionare prin care se urmărește obținerea unor informații de la beneficiari privind calitatea serviciilor oferite de centru;
- în lunile august și septembrie 2022 s-a finalizat punerea în aplicare a Planului de restructurare al centrului prin transferul unui număr de 12 beneficiari la alte centre din sistemul special de protecție a persoanei adulte cu dizabilități, având în vedere nevoile specifice ale beneficiarilor și tipologia de servicii oferite;

- reactualizarea vizelor de reședință pentru un număr de 57 de beneficiari, reactualizarea cărților de identitate provizorii pentru un număr de 4 beneficiari, precum și obținerea unor noi cărți de identitate pentru un număr de 3 beneficiari;
- în luna iulie 2022 s-au întocmit și transmis 28 de adrese de solicitare a anchetelor sociale de către primăriile de domiciliu/UAT/SPAS/DAS, în luna septembrie 2022 s-au solicitat un număr de 31 de anchete sociale, iar până la data vizitei s-au primit 40 de anchete sociale, pentru restul solicitărilor urmând a se reveni cu noi adrese;
- deplasări la sediul SPCLEP, oficiul poștal, primării, D.G.A.S.P.C. Bacău, Comisia de Expertiză Asupra Capacității de Muncă Bacău/Moinești, Onești.

Referitor la menținerea relației cu familia, precum și demersurile care au în vedere reintegrarea în familie și comunitate a beneficiarilor, în cadrul centrului funcționa un Compartiment de Consiliere, reintegrare familială și comunitară, programul de lucru fiind de luni până joi, între orele 07³⁰-16⁰⁰ și vineri între orele 07³⁰-13³⁰. Compartimentul asigura informarea beneficiarilor asupra valorilor promovate în comunitate, asupra drepturilor și obligațiilor lor în calitatea de cetăteni. De asemenea, centrul, prin asistentul social, se asigura de menținerea unei strânse legături cu aparținătorii/reprezentanții legali/reprezentanții convenționali, astfel că personalul centrului încurajează și sprijină beneficiarii pentru a menține relațiile cu familia/prietenii prin vizite, învoiri, telefon, corespondență, internet, punând la dispoziția beneficiarilor mijloace de comunicare cu membrii familiei și prietenii (telefon, e-mail, facilitarea trimiterii și primirii corespondenței prin poștă).

Beneficiarii puteau fi vizitați de către membrii familiei și prietenii în intervalul 08⁰⁰- 20⁰⁰, cu respectarea regulamentului intern/procedurilor operaționale, interne ale centrului.

În cadrul centrului exista un spațiu special amenajat – camera de vizite – modern și adaptat nevoilor beneficiarilor și vizitatorilor, astfel încât să ofere un spațiu intim de comunicare și să nu deranjeze ceilalți beneficiari. În sezonul cald, de regulă, vizitele se desfășurau în aer liber, în curtea centrului.

Potrivit informațiilor furnizate de conducerea centrului, în ultimii ani nu au existat colaborări cu organizații neguvernamentale. În perioada pre-pandemică au existat colaborări cu unele școli din zonă, fiind organizate diferite activități cultural-educative și de socializare în parteneriat cu acestea. Referitor la aceste aspecte, membrii echipei de vizitare apreciază că reluarea colaborării cu instituțiile de învățământ din zonă pentru organizarea unor activități, precum și identificarea unor organizații neguvernamentale partenere ar putea contribui la diversificarea și creșterea calității serviciilor oferite de centru.

Cu privire la recomandarea de a desfășura activități moral-religioase în biserică centrului, motivat de faptul că prezintă beneficii importante pentru beneficiari, constituind pentru aceștia o terapie complementară deosebit de valoroasă pentru menținerea echilibrului interior și a stării generale de bine, membrii echipei de vizitare au reținut că există o colaborare cu un preot paroh din județul Bacău, care se deplasează la centrul și oficiază slujbe sau alte activități religioase, aproximativ o dată pe lună. Potrivit beneficiarilor intervievați în timpul vizitei, dar și unor membri ai personalului, ar fi de dorit ca prezența în centrul a preotului să fie cel puțin săptămânală, având în vedere dorința rezidenților centrului de a participa la activități moral religioase, precum și beneficiile asupra stării psihice și comportamentale, care decurg din activitățile moral-religioase susținute periodic, cu o frecvență rezonabilă. Având în vedere aceste aspecte, membrii echipei de vizitare apreciază că beneficiarii nu au acces în

mod satisfăcător la servicii moral-religioase, urmând a se efectua demersuri pentru remedierea situației.

În ceea ce privește amenajarea corespunzătoare a terenului de sport din curtea centrului, pentru a fi folosit de către beneficiarii care doresc să se implice în activități sportive, pe parcursul prezentei vizite, membrii echipei au (re)văzut terenul de sport din curtea centrului și au apreciat că acesta poate fi folosit doar în perioadele fără precipitații, deoarece suprafața de joc a acestuia era amenajată cu iarbă (flora spontană) și prezenta denivelări. În plus, terenul de sport este situat la o distanță apreciabilă de pavilioanele de cazare, nefiind ușor accesibil (de exemplu, pentru înviorarea de dimineață) pentru unii beneficiari. Având în vedere aspectele enunțate anterior, membrii echipei de vizitare consideră că un teren de sport cu suprafață de joc care să permită folosirea și pe timp nefavorabil, situat într-o zonă mai ușor accesibilă în raport cu pavilioanele de cazare, ar corespunde nevoii beneficiarilor care vor să facă mișcare/activități sportive.

Cu privire la participarea periodică a personalului centrului la cursuri de pregătire profesională referitoare la prevenirea, gestionarea și dezescaladarea situațiilor de agresivitate din partea beneficiarilor, precum și cu privire la identificarea, semnalarea și soluționarea situațiilor de risc, potrivit informațiilor furnizate echipei de vizitare de către unii angajați ai centrului, în intervalul cuprins între prima vizită în centru (2021) și vizita efectuată în anul 2022, aceștia nu au participat la cursuri de pregătire continuă cu tema gestionării și dezescaladării situațiilor de agresivitate...., și nici la alte tipuri de cursuri oferite de angajator.

În acest sens, membrii echipei de vizitare reiterează faptul că angajatorul are obligația legală de a asigura, periodic, participarea tuturor angajaților la cursuri de formare profesională continuă, mai ales a celor care lucrează direct cu beneficiarii, în special pentru însușirea unor metode și abilități de preîntâmpinare a incidentelor și de gestionare și autoapărare, în cazul producerii acestora.

3. Recomandări.

Având în vedere cele de mai sus, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Avocatul Poporului:

RECOMANDĂ

a) Conducerii DGASPC Bacău să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. Evaluarea nevoilor reale ale beneficiarilor în ceea ce privește asigurarea hranei, astfel încât să se identifice soluții care să asigure bunăstarea acestora, prin acordarea corespunzătoare a mesei pe tot parcursul zilei, având în vedere că unii beneficiari ai centrului solicită alimente inclusiv noaptea.
2. Asigurarea, în mod corespunzător, a serviciilor de kinetoterapie, având în vedere că acestea reprezintă o componentă fundamentală a asistenței generale acordate beneficiarilor centrului, prin amenajarea cabinetului de kinetoterapie într-un spațiu corespunzător, cu toate aparatele necesare asigurării unor terapii corespunzătoare tuturor beneficiarilor.

3. Evaluarea nevoilor medicale ale beneficiarilor, astfel încât să se identifice soluții care să asigure sănătatea și securitatea beneficiarului, prin oferirea corespunzătoare a asistenței medicale pe tot parcursul zilei, având în vedere că beneficiarii centrului primesc tratamente medicale inclusiv noaptea.
4. Dotarea corespunzătoare a cabinetului stomatologic și încheierea unui contract de servicii cu un medic stomatolog, cu posibilitatea deservirii beneficiarilor din mai multe centre aparținând D.G.A.S.P.C. Bacău, motivat de faptul că la cabinetul stomatologic deja existau majoritatea dotărilor necesare, iar cerințele beneficiarilor în acest sens erau crescute.
5. Dotarea centrului cu un mijloc de transport, având în vedere numărul mare al beneficiarilor, cât și multitudinea de probleme determinate de afecțiunile lor.
6. Participarea personalului centrului la cursuri de pregătire profesională referitoare la prevenirea, gestionarea și dezescaladarea situațiilor de agresivitate din partea beneficiarilor, pentru însușirea unor metode și abilități de preîntâmpinare și de gestionare a incidentelor, precum și de autoapărare.
7. Îmbunătățirea acordării asistenței medicale prin redimensionarea statului de funcții în ceea ce privește personalul medical.
8. Amenajarea unui teren de sport cu suprafață de joc care să permit folosirea și în condiții meteo nefavorabile, eventual amplasat într-o zonă mai accesibilă în raport cu pavilioanele de cazare.
9. Identificarea unei soluții care să asigure accesul beneficiarilor la servicii moral-religioase organizate în biserică din curtea centrului, cu o frecvență rezonabilă (cel puțin o dată pe săptămână) – convenție/contract de colaborare/angajare etc.
10. Prevenirea, reducerea stresului la locul de muncă prin asigurarea consilierii psihologice a personalului, fie prin intermediul psihologului angajat, fie prin contractarea unor servicii de specialitate, având în vedere situațiile limită cu care s-a confruntat personalul centrului pe parcursul evoluției pandemiei de COVID-19.

b) Conducerii Centrului de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulți cu Dizabilități Dărmănești, județul Bacău, să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. Depozitarea corepunzătoare a hainelor beneficiarilor, pe camere și pe beneficiari cu respectarea prevederilor legale referitoare la personalizarea hainelor, având în vedere că și la data efectuării prezentei vizite unele hainele erau depozitate la un loc, fără a se respecta proveniența lor.
2. Dotarea corespunzătoare a grupurilor sanitare, astfel încât să fie asigurate nevoile tuturor beneficiarilor din centru cu respectarea condițiilor legale.
3. Utilizarea clădirii cu spații multifuncționale în scopul implicării beneficiarilor în numeroase activități de relaxare, terapii prin artă și menținerea unui climat suportiv.

4. Completarea foilor de observație clinică cu precizarea în fiecare caz a numelui persoanei care asigura respectivul serviciu medical, precum și semnarea și parafarea tuturor indicațiilor medicilor de specialitate.
5. Monitorizarea atentă a beneficiarilor din punct de vedere a posibilelor efecte adverse ale medicației neuropsihiatricice administrate.
6. Reevaluarea beneficiarei cu număr mare de episoade de agitație psihomotorie și fenomene de auto sau heteroagresiune într-un centru medical specializat.
7. Actualizarea atribuțiilor psihologului, conform Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, precum și a Normelor metodologice de aplicare a legii menționate anterior, elaborarea fișei postului.
8. Participarea psihologului la stagii de formare complementară sau de lungă durată, de specialitate pentru domeniul de activitate în care își desfășoară activitatea, conform cerințelor diagnosticelor beneficiarilor din centru (psihologie clinică).
9. Continuarea elaborării de proceduri privind activitatea psihologică, care să se aplique în centru, cu programe de intervenții și activități, inclusiv folosirea aceleiași terminologii în denumirea actelor, în concordanță cu prevederile Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România.

Bacău, 12.01.2023